

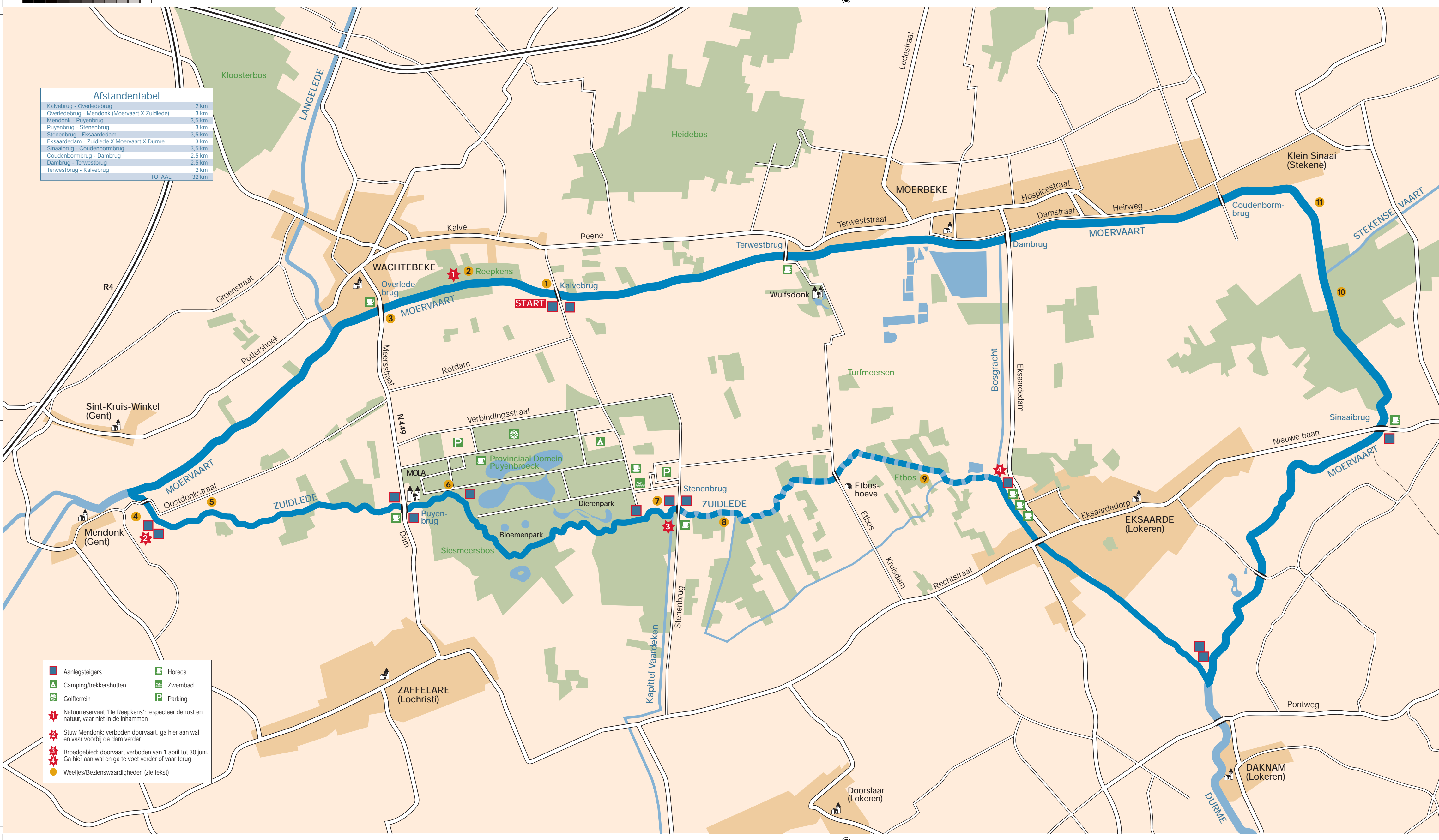
Coloron
De uitbouw van dit traject kwam tot stand dankzij Toerisme Oost-Vlaanderen vzw in samenwerking met Toerisme Waasland vzw. Vlaanderen vzw (afdeling Moervaart-Zuidlede), Waasland vzw, Zeekanaal NV (afdeling Bovenstede) en AMINAL (afdeling Water en ardeling Natuur).
Niets uit deze uitgave mag worden vervoerd of op andere wijze gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Samenstelling: Sara Van Coillie & Stiene Van Quaquebeke, Toerisme Oost-Vlaanderen, Tony Briers, Natuurpunt, Waterwegen & Zeekanaal NV, afdeling Bovenstede.
Foto's: Wildphoto & Toerisme Oost-Vlaanderen
VU: Pierre Goffaux, Toerisme Oost-Vlaanderen, Sint-Niklaasstraat 2, 9000 Gent.
©2005 Toerisme Oost-Vlaanderen vzw
D/2005/0332/27

Meer info
Voor meer informatie kan je terecht bij:
Toerisme Oost-Vlaanderen vzw
Sint-Niklaasstraat 2, 9000 Gent
tel. 09-269 26 00 - fax 09-269 26 09
toerisme@oost-vlaanderen.be
www.tov.be
of bij Toerisme Waasland vzw (zie meldpunt)

Meldpunt
Als je na het varen van deze route opmerkingen en/of suggesties hebt, dan kan je terecht bij:
Info Waasland
Grote Markt 45, 9100 Sint-Niklaas
tel. 03-760 92 62 - fax 03-760 92 61
info.waasland@oost-vlaanderen.be
www.toerismewaasland.be

Kano- en kajaktraject

MOERVAART & ZUIDLEDE

Afstandentabel	
Kalvebrug - Overledebrug	2 km
Overledebrug - Mendonk (Moervaart X Zuidlede)	3 km
Mendonk - Puyenbrug	3,5 km
Puyenbrug - Stenenbrug	3 km
Stenenbrug - Eksaardedam	3,5 km
Eksaardedam - Zuidlede X Moervaart X Durme	3 km
Sinaaibrug - Coudenbormbrug	3,5 km
Coudenbormbrug - Dambrug	2,5 km
Dambrug - Terwestbrug	2,5 km
Terwestbrug - Kalvebrug	2 km
TOTAAL	32 km

- Aanlegsteigers
- Horeca
- Camping/trekshutten
- Zwembad
- Golfterrein
- Parking
- Natuurservaat 'De Reepkens': respecteer de rust en natuur, vaar niet in de inhammen
- Stuw Mendonk: verboden doorvaart, ga hier aan wal en vaar voorbij de dam verder
- Broedgebied: doorvaart verboden van 1 april tot 30 juni. Ga hier aan wal en ga te voet verder of vaar terug
- Weetjes/Bezienswaardigheden (zie tekst)

Ook weg van WATER?

Met ruim vierhonderd kilometer bevaarbare waterwegen en een veelvoud aan kanaaltjes, kreken, sloten en kasteelgrachten moet je echt je best doen om geen nattigheid te voelen in onze provincie. In Oost-Vlaanderen, groot blauw web met een waaier aan mogelijkheden, ben je meteen helemaal weg van water! Fietsen langs autovrije jaagpaden en wuiven naar de rivieraken, wandelen door de groene meersen, uitrusten op een terrasje langs de kade of ... volop genieten van een kano- & kajaktocht op Moervaart en Zuidlede in het Waasland!

Dan moet je zeker in Oost-Vlaanderen zijn!

Traject

- ± 32 km
- Je kan het circuit in twee richtingen varen. Zo kan je het inkorten door gewoon een stuk te varen en dan terug te keren. Je kan ook afspreken met het verhuurbedrijf om de kano's of kajaks op te halen op een vooraf afgesproken plaats (vb. Provinciaal Domein Puyenbroeck).
- Op plaatsen op het traject waar verwarring mogelijk is, vind je de nodige bewegwijzering.
- Hou er rekening mee dat op de Zuidlede tussen de Stenenbrug (Puyenbroeck) en de dam van Eksaarde een vaarverbod van kracht is van 1 april tot en met 30 juni (broedseizoen).

Start

- Je vindt onderstaande startplaatsen ook met hun nummer aangeduid op het plan.
- Wil je een kano of kajak huren, dan vertrek je aan het Kano- & Kajakcenter, Kalvebrug 1 (Wachtebeke)
- Heb je een eigen kano of kajak, dan kan je je auto achterlaten en hier te water gaan.
 1. Kano- & Kajakcenter, Kalvebrug 1 (Wachtebeke): de aanlegsteiger ligt ter hoogte van het verhuurbedrijf.
 2. Keysershof, Keizerstraat 69 (Sinaai): de aanlegsteiger ligt ter hoogte van het restaurant (Sinaalbrug).
 3. Parking 2 (sportcomplex) van Provinciaal Domein Puyenbroeck (Wachtebeke): de aanlegsteiger vind je ter hoogte van de Stenenbrug
- In principe kan je overal vertrekken waar een steiger ligt (zie plan). Zorg er wel altijd voor dat je je wagen reglementair parkeert!

Afspraken

De kano- & kajakroute loopt voor een groot deel door waardevol natuurgebied. Je bent te gast in de natuur, verzorg haar goed, behandel haar met respect en hou je aan onderstaande afspraken. Zo verzekert je niet alleen je eigen veiligheid maar ook die van de natuur.

Gedeeltelijk vaarverbod in broedseizoen

Tijdens het broedseizoen, van 1 april tot en met 30 juni, mag je niet varen tussen Stenenbrug en de dam in Eksaarde. Vooral de Zuidlede loopt op sommige plaatsen door kwetsbaar gebied, waar zeldzame en gevoelige vogelsoorten een rustige broedplaats gevonden hebben. Als je tijdens het broedseizoen aan het broedgebied komt, keer

Route

In deze brochure kiezen we als vertrekpunt de Kalvebrug (Moervaart) en varen we richting Mendonk (tegenwijzerzin op de kaart). Prettige vaart!

De Moervaart en omgeving [1]

Je vertrekt op de Moervaart, een gekanaliseerd deel van de Durme, in de vroege middeleeuwen gegraven voor het vervoer van turf of moer. Vanaf de 13de tot de 19de eeuw werd deze turf van de huidige akkers en weilanden gestoken. De Tragel werd tot het begin van de 20ste eeuw gebruikt door mensen of paarden die kleine vrachtschepen trokken. Daarna kwamen de motorvrachtschepen die vooral suikerbieten aanvoerden naar de suikerfabriek in Moerbeke, waar toen zelfs een kleine scheepswerf lag. Tegenwoordig varen enkel nog plezierjachten op de Moervaart.

Wanneer je de Moervaart afvaart, zie je onder andere de monding van de Hoofdgeleed en die van de Zwarte Beek. Het poldergebied rond de Moervaart is zeer drassig, grachtenrijk en weinig bebouwd. Dit gebied werd pas in de 20ste eeuw in cultuur gebracht. Weiland en populieren beheersen er het landschap. In dit moerasgebied - met een dikke veenlaag eronder - komen tal

veel soorten vogels. eend en heggenmus hebben langs de Moervaart een thuis gevonden. Maar de meest opvallende vogel is de bruine kiekendief. Je kan hem van april tot september regelmatig zien jagen boven het riet of in de vallei ten zuiden van de Moervaart. Bovendien kunnen aandachtige vaarders ook wel eens een fluorescerende schicht in het struikgewas opmerken, dat is meestal het enige wat je ziet van de ijsvogel die hier een vaste broedvogel is.

Naast dit uitgebreide vogelbestand, voelen ook heel wat plantensoorten zich hier thuis op de natte ondergrond: bitterzoet, dotterbloem, grote egelskop, valeriana, sterrenkroos, hop, blauw glidkruid, lisdodde, gele lis (foto) en koninginnenkruid. De inhammen aan de Moervaart zijn belangrijke paaiplaatsen voor vissen en bovendien zeer ondiep en dus gevaarlijk, vaar er dus zeker niet met je kano of kajak in!

Bruggen [3]

Over de schilderachtige Moervaart zijn een aantal heel typische ophaalbruggen gebouwd. De Kalvebrug (waar we deze route starten), de Overledebrug (de eerste brug waar je straks onderdoor vaart) en verder op je tocht de Coudenbormbrug, de Dambrug en de Terwestbrug werden dankzij hun historische en industriële-archeologische waarde als beschermde monumenten geklasseerd. Ze werken volgens het hefboomprincipe: het tegengewicht zit in de bovenbouw, net zoals de meeste andere bruggen over de Moervaart. Alle ophaalbruggen op de Moervaart werden in 2000 gemechaniseerd. Als je niet in het kanaal Gent-Terneuzen terecht wil komen, vaar je

van koepelvormige zanderige verhogingen voor, ook wel "donken" genoemd. Deze donken waren de meest geschikte plaatsen om te wonen, vandaar de namen Mendonk, Terdonk, Desteldonk, Speurdonk, Wulfsdonk en Walderdonk.

De Reepkens [2]

Eens op weg, vaar je bijna meteen langs natuureservaat "De Reepkens" (op de rechteroever). Dit reservaat wordt beheerd door Natuurpunt en bevat nog de enige restanten van de natuurlijke oevers van de Moervaart.

In het rietveld heeft de Moervaart op een drietal plaatsen de noordelijke dijk doorbroken waardoor dit deel van de Reepkens winter en zomer onder water staat. Dit moerasgebied is niet toegankelijk omdat het te gevaarlijk is, maar de plaatselijke afdeling Moervaart-Zuidlede van Natuurpunt organiseert er wel regelmatig begeleide wandelingen.

In het rietveld broeden typische rietvogels zoals bosrietzanger, rietgros, kleine karekiet (foto) en blauwborst. Ook andere vogelsoorten als kokmeeuw, waterhoen, bergeend, meerkoet, wilde

op ongeveer 5 km Moervaart links de Zuidlede op, ter hoogte van een boerderij (foto).

Mendonk [4]

Na een kort stukje Zuidlede beland je in Mendonk, een piepklein dorpje met amper vijf straten, dat deel uitmaakt van Gent. Mendonk is één van de oudste nederzettingen van Oost-Vlaanderen. De oudste vermeldingen dateren uit de 10de eeuw en luidt "Metmedung", ontstaan uit "Miduma" en "Dunga", wat Germaans is voor "zandige opduiking in moerasig gebied" en volgens de oudste kronieken is er zelfs al in de 7de eeuw sprake van een kerkje!

Ter hoogte van het dorp moet je even uitstappen aan de steiger om de stuw over te gaan, dus waarom neem je niet even de tijd om het Sint-Baafskerkje te bekijken? De penitentiesteun van Sint Bavo wordt er bewaard. De overlevering wil dat de heilige deze steen als hoofdkussen meedroeg toen hij als kluizenaar in de Mendonkse Meersen leefde. Op de plaats waar zijn kluis zou gestaan hebben, werd in de 15de eeuw een bedevaartskapel opgericht. Deze werd onder het Franse bewind afgebroken, maar werd Neo-Romaans heropgebouwd in 1868.

De Zuidlede [5]

De Zuidlede is een gedeelte van de oorspronkelijke loop van de Durme. Op veel plaatsen zijn haar natuurlijke bochten bewaard gebleven, terwijl de Moervaart veel rechtlijneriger loopt en gekanaliseerd is. De stilte, de afwisselende landschappen, een verfrissende schaduw en heel wat soorten watervogels vergezellen je van zodra je de Zuidlede opvaart. Er zit weinig of geen stroming op het water van de Zuidlede en het waterpeil verschilt maximaal 20 tot 30 cm. Geniet van het ruisen van de wind in de hoge populieren, aangeplant in mooie rechte rijen langs de oevers. In deze streek was het vooral de populier "Blauwe van Exaerde" die vroeger het meest werd aangeplant, om zo vlug mogelijk bruikbaar hout te bekomen voor de klompenmakerijen in de regio. Sinds 30 jaar worden steeds meer snelgroeivariëteiten, met opvallend grote bladeren, gebruikt.

Provinciaal Domein Puyenbroeck [6]

In het centrale deel van de "Moervaartdepressie", tussen Moervaart en Zuidlede, ligt het Provinciaal Domein Puyenbroeck. Vlak vóór je het domein invaart, moet je nog even het water uit: de Puyenbrug is te laag om onderdoor te varen. Aan de overkant van de weg kan je meteen je tocht verderzetten of je kan van de gelegenheid gebruik maken om even binnen te lopen in Kasteel Puyenbrug, waar het Provinciaal kennis- & informatiecentrum MOLA een onderkomen gevonden heeft. Je leert er alles over de techniek van de molen, de geschiedenis van de Vlaamse staak-

De Heirnisse [10]

De Moervaart leidt je verder langs bosreservaat "De Heirnisse" (rechts). Dit bos op Sint-Niklaas' grondgebied is één van de laatste bossen in het Waasland waar geen enkele vorm van doorgaand verkeer mogelijk is. Het reservaat wordt beheerd door de afdeling Bos en Groen van de Vlaamse Gemeenschap en heeft een oppervlakte van 88,5 ha.

Klein-Sinaai [11]

Wanneer de Moervaart een bocht van 90 graden naar links maakt, passeert Klein-Sinaai aan je rechterkant, een kleine deelgemeente van Stekene. In 1197 vestigde Boudewijn van Boekel zich in dit gebied. Hij stichtte er de Boudelo-abdij die het gebied van de "moeren" en de "sompelingen" van de Durme zou opwaarderen. Het gebied was toen een deel van Sinaai, maar ging onder de hoede van Boudelo, een eigen leven leiden en kreeg de naam Klein-Sinaai. Toen de abdij in 1578 werd verwoest tijdens de beeldenstorm, werd zeer snel een kapel "Onze Lieve Vrouw van den Elsbos" opgericht (1636) die de basis werd van de parochie. De opgravingen op de plaats van de vroegere abdij bewijzen tienduizend jaar bewoning. Een monument en de Boudelo-hoeve herinneren nog aan de abdij. Ook het verhaal van Reynaert de Vos, die overal in het Waasland zijn sporen naliet, kent hier zijn oorsprong. Meer en meer wordt de lekenbroeder Willem van Boudelo - "Willem die Madoc maecte" - als auteur van het Reynaertverhaal naar voren geschoven.

molen en de toekomst van hernieuwbare energie in een verrassend eigentijds en interactief concept.

Wanneer je verder vaart, voorbij de Puyenbrug, peddel je meer dan 2,5 kilometer door het Provinciaal Domein. Het domein is meer dan 500 hectare groot en je kan je er volop ontspannen en uitleven op de meest uiteenlopende manieren: genieten van de natuur en de bloemenpracht tijdens een wandeling of een fietstocht, lekker tafelen, overdekt of in openlucht zwemmen, ravotten in de grote speeltuin, de dieren in het Levend Erfgoedpark bewonderen, een ritje maken met de bezoekerstrein, een balletje slaan op het golfterrein, ... Er valt bovendien heel wat te beleven op het "evenementenland" midden in de klaverbladvijver. In het bezoekerscentrum (ter hoogte van parking 1) kom je er alles over te weten...

Pompstation [7]

Net voorbij het domein zie je, opvallend in het landschap, op je linkerzijde het pompstation. Hier wordt het water van de achterliggende landbouwgronden naar de Zuidlede gevoerd.

Op verschillende plaatsen langs de Zuidlede en Moervaart werden na de Eerste Wereldoorlog dergelijke pompstations in landhuisstijl gebouwd. Omdat de afwatering vroeger veel moeizamer via sluisjes verliep, stond de omgeving dan ook regelmatig onder water.

Een thuis voor broedvogels [8]

Op de rechteroever glijdt een erg bosrijk gebied je voorbij. Ook hier wil de provincie Oost-Vlaanderen de natuurwaarden verhogen door een natuurlijker bos te laten ontwikkelen. In het bos kan je in het voorjaar een blauwe reigerkolonie vinden, je ziet hen dan hoog in de bomen op hun nesten zitten. De blauwe reigers zoeken in de ruime omgeving naar voedsel en ze vormen een vertrouwde verschijning in de Zuidledevallei. De oevers van de Zuidlede zijn broedplaatsen voor wilde eenden, waterhoenen en meerkoeten (foto). Op de meer rustige plaatsen kan zelfs de dodaars, de kleinste futensoort, zijn nest bouwen. Deze vogels zijn erg gesteld op hun rust, vaar dus kalm en respecteer die rust. Tijdens het broedseizoen zou doorvaart deze uitzonderlijke vogels te veel storen en het deel van het traject tussen Stenenbrug en de dam in Eksaarde (+/- 4 km) mag je dan ook niet bevaren van 1 april tot en met 30 juni. Aan Stenenbrug ga je in deze periode aan wal of je keert gewoon terug.

Etbos [9]

De Zuidlede slingert zich verder door een rijke en gevarieerde natuur. Het gebied aan de linkerzijde is het Etbos, één van de laatste stiltegebieden in Oost-Vlaanderen met vochtige graslanden vol dotterbloemen. Je vind er ook opvallende broedvogels zoals de nachtegaal, de wiewelaar en de buizerd. Op het water kan je bovendien de dodaars op zijn drijvende nest zien broeden. Na een overstap aan Draaiboom (Moerbeke) voert de Zuidlede je in een lange, rechte lijn langs Eksaardedam (einde gebied met beperkt vaarverbod) naar de samenloeiing met de Moervaart in Daknam. Waar beide waterlopen samenkomen, ontstaat de Durme. Op dit punt ga je naar links, zo kom je opnieuw op de Moervaart terecht (rechts zie je de Durme naar Lokeren stromen).

Horeca langs het traject

- L'Olivette, Meersstraat 33 (aan de Kalvebrug, Wachtebeke)
- De Bliet en de Snoek, Craenendam 1 (in Provinciaal Domein Puyenbroeck, Wachtebeke)
- De Vier Seizoenen, Craenendam 1 (in Provinciaal Domein Puyenbroeck, Wachtebeke)
- 't Stenenbrugske, Stenenbrug 43 (Lokeren)
- 't Veldcafé, Eksaardedam 11 (Moerbeke)
- De Avonden, Eksaardedam 11/a (Moerbeke)
- Miekien Smet, Eksaardedam 13 (Moerbeke)
- Triphon, Eksaardedam 15 (Moerbeke)
- Keysershof, Keizerstraat 69 (Sinaai)
- De Brugge, Terwesttrageel 1 (Moerbeke)

Kano- en kajaktraject op Moervaart en Zuidlede